บทที่ 4

ธุรกิจลิสซิ่งในประเทศไทย

ในประเทศไทยมีธุรกิจการให้เช่าทรัพย์สินเป็นเวลานานแล้วทั้งการให้เช่าระหว่างบุคคลหรือนิติบุคคล ส่วนการให้เช่าซื้อเริ่มมีขึ้นเมื่อมีบริษัทเงินทุนเกิดขึ้นสำหรับธุรกิจลิสซิ่งในประเทศไทยนั้นอาจถือได้ว่า "ประเทศไทยเป็นประเทศในอาเซียนซึ่งมีการพัฒนาน้อยที่สุด"[1] ธุรกิจลิสซิ่งกำเนิดในประเทศไทยเมื่อมีการจัดตั้ง "บริษัทไทยโอเรียนท์ลิสซิ่ง จำกัด" ขึ้นในปี 2521 ซึ่งเป็นบริษัทในเครือของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย โดยร่วมทุนกับบริษัทลิสซิ่งในต่างประเทศ องค์กรในเครือธนาคารโลก และสถาบันการเงินในประเทศไทย ในปีต่อมาบริษัทลิสซิ่งแห่งสหรัฐอเมริกาและธนาคารกสิกรไทย ได้ร่วมกันจัดตั้ง "บริษัทกสิกรไทลิสซิ่ง จำกัด" และในปี 2524 "บริษัทบางกอกลิสซิ่ง จำกัด" ได้ถูกจัดตั้งขึ้นโดยธนาคาร Barclays International

นอกจากทั้ง 3 บริษัทที่กล่าวแล้ว ยังมีอีกหลายบริษัทที่จดทะเบียนพาณิชย์ วัตถุประสงค์เพื่อประกอบธุรกิจลิสซิ่ง ในทางปฏิบัติบริษัทต่าง ๆ เหล่านี้มิได้ดำเนินการธุรกิจลิสซิ่ง แต่ทำธุรกิจให้เช่าซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภค (Consumer Goods) โดยเฉพาะรถยนต์เป็นสำคัญ เช่น

- บริษัทสยามลิสซิ่ง จำกัด
- บริษัทจอมเทียนลิสซิ่ง จำกัด
- บริษัทโอเชียนท์ลิสซิ่ง จำกัด
- บริษัท ไซเคิลลิสซิ่ง จำกัด
- บริษัทนครสวรรค์ลิสซิ่ง จำกัด เป็นต้น

---

[1] Dessy, Marmont, Carollo "Trade Developments Between EEC And Asean Through Leasing" Commission of European Communities (Milan, November 1983), P.180.

บริษัทไทยโอเรียนท์ลีสซิ่ง จำกัด เป็นบริษัทผู้ริเริ่มธุรกิจลีสซิ่งในประเทศไทย เป็นบริษัทในเครือของบรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย จัดตั้งขึ้นโดย "มีวัตถุประสงค์เพื่อสนับสนุนธุรกิจเอกชนทั้งหลายโดยการให้เช่าเครื่องจักรอุปกรณ์ตามที่ลูกค้าต้องการ เพื่อใช้ประกอบกิจการอุตสาหกรรม"[1] เป็นบริษัทลีสซิ่งที่ใหญ่ที่สุด โดยมีทุนจดทะเบียน 20 ล้านบาท โดยมีสัดส่วนของการร่วมทุนดังนี้

- บริษัทโอเรียนท์ลีสซิ่ง จำกัด (ประเทศญี่ปุ่น) ร้อยละ 49
- บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ร้อยละ 36[2]
- บริษัทลินเอเซีย จำกัด (ในเครือธนาคารกรุงเทพ จำกัด) ร้อยละ 10
- บริษัทกรุงเทพประกันภัย จำกัด (ในเครือธนาคารกรุงเทพ จำกัด) ร้อยละ 5

บริษัทบางกอกลีสซิ่งและบริษัททิสโก้ลีสซิ่ง เป็นบริษัทที่ครองส่วนของตลาดรองลงมา ถึงแม้ว่าบริษัททั้งสามจะดำเนินการธุรกิจลีสซิ่ง ขณะเดียวกันก็ประกอบธุรกิจการให้เช่าซื้อควบคู่กันไปด้วย เนื่องจากลีสซิ่งยังไม่เป็นที่แพร่หลายหรือเป็นที่รู้จักกันทั่วไปในหมู่ผู้ใช้บริการ และส่วนใหญ่ยังคงต้องการความเป็นเจ้าของและเคยชินกับธุรกิจการเช่าซื้อ ซึ่งมีการดำเนินธุรกิจในประเทศไทยเป็นเวลานานแล้ว

นอกจากบริษัทไทยโอเรียนท์ลีสซิ่ง บริษัทบางกอกลีสซิ่ง และบริษัททิสโก้ลีสซิ่งแล้ว บริษัทอื่น ๆ ที่ใช้ชื่อว่า "ลีสซิ่ง" ในการประกอบธุรกิจจะดำเนินการให้เช่าซื้อ โดยเฉพาะด้านการให้เช่าซื้อรถยนต์เป็นสำคัญ อาจด้วยจุดมุ่งหวังเพื่อรองรับสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งด้านกฎหมายและการสนับสนุนของรัฐบาลก่อนทำธุรกิจลีสซิ่งอย่างจริงจัง ประกอบทั้งได้มีประกาศของธนาคารแห่งประเทศไทย ห้ามบริษัทที่ไม่มีใบอนุญาตจากกระทรวงการคลังให้ประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ใช้ชื่อบริษัทที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินรับอนุญาต หากปรากฏว่าบริษัทใดมีชื่อที่เกี่ยวข้องกับสถาบันการเงินจะต้องดำเนินการยกเลิกและจดทะเบียนชื่อบริษัทใหม่ คำว่า "ลีสซิ่ง" จึงเป็นทางออกใหม่ที่จะนำมาใช้แทน

การจัดตั้งและการให้บริการ

ในประเทศไทยธุรกิจลีสซิ่งไม่ถูกจัดว่าเป็นกิจกรรมทางการเงิน ไม่มีสถานะเป็นสถาบันการเงิน ไม่อยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของหน่วยงานใดของทางการ การจัดตั้งสามารถ

---

[1] บรรษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย รายงานประจำปี 2525 หน้า 21.

[2] เดิมถือหุ้นโดย International Finance Corporation (ในเครือธนาคารโลก) เท่ากับร้อยละ 15.

ทำได้ด้วยการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลกับกระทรวงพาณิชย์ โดยไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของทางการเพราะไม่มีกฎหมายเฉพาะเกี่ยวกับการประกอบกิจการประเภทนี้

"เนื่องจากลักษณะการให้เช่าแบบลิสซิ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับ "การให้เช่าทรัพย์" ธรรมดาและ "การเช่าซื้อ" มาก และไม่มีกฎหมายที่บัญญัติออกมาโดยเฉพาะ การดำเนินธุรกิจลิสซิ่งจึงต้องอาศัยกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ "การให้เช่าทรัพย์" ธรรมดาและ "การเช่าซื้อ" ถ้าพิจารณาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ปพพ.) ลิสซิ่งจะมีรูปแบบเป็นได้ทั้ง "การเช่าทรัพย์" ธรรมดาและ "การเช่าซื้อ" ถ้าสัญญาไม่ระบุว่าจะมีการโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินหรือจะขายทรัพย์สินนั้นให้แก่ผู้เช่า เมื่อผู้เช่าได้จ่ายเงินค่าเช่าตามจำนวนและระยะเวลางวดที่ระบุ ถือว่าเป็น "การเช่าทรัพย์" แต่ในกรณีที่ระบุข้อความดังกล่าวแล้ว จะเป็น "การเช่าซื้อ"[1]

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ กล่าวถึงการเช่าทรัพย์ในลักษณะ 4 และกล่าวถึงการเช่าซื้อในลักษณะ 5 ซึ่งมีมาตราที่สำคัญ เช่น

<u>การเช่าทรัพย์</u> มาตรา 537 อันว่าเช่าทรัพย์สินนั้น คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่าผู้ให้เช่า ตกลงให้อีกบุคคลหนึ่งเรียกว่าผู้เช่า ได้ใช้หรือได้รับประโยชน์ในทรัพย์สินอย่างใดอย่างหนึ่งชั่วระยะเวลาอันมีจำกัด และผู้เช่าตกลงจะให้ค่าเช่าเพื่อการนั้น

<u>การเช่าซื้อ</u> มาตรา 572 อันว่าเช่าซื้อนั้น คือสัญญาซึ่งเจ้าของเอาทรัพย์สินออกให้เช่า และให้คำมั่นว่าจะขายทรัพย์สินนั้น หรือว่าจะให้ทรัพย์สินนั้นตกเป็นสิทธิแก่ผู้เช่า โดยเงื่อนไขที่ผู้เช่าได้ใช้เงินเป็นจำนวนเท่านั้นเท่านี้คราว

สัญญาเช่าซื้อนั้น ถ้าไม่ทำเป็นหนังสือ ท่านว่าเป็นโมฆะ

เนื่องจากลักษณะโดยทั่วไปของการเช่าแบบลิสซิ่งนั้นไม่มุ่งหวังการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน แต่มุ่งหวังที่ประโยชน์การใช้งานเป็นสำคัญ เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเช่าแล้ว อาจมีทางเลือกที่สำคัญ 2 ทางคือ ทำสัญญาเช่าต่อไป หรือถ้าต้องการที่จะเป็นเจ้าของก็เลือกที่จะซื้อทรัพย์สินนั้นด้วยราคาที่ต่ำมากหรือแต่เพียงในนามแล้วแต่จะตกลงกัน แต่สำหรับในประเทศไทยนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมโดยทั่วไปเคยชินกับการเช่าซื้อซึ่งมีมาเป็นเวลานานแล้ว และเป็นที่แพร่หลายอย่างมาก ประกอบทั้งยังคงยึดมั่นต่อการเป็นเจ้าของเพื่อแสดงถึงฐานะของกิจการนอกเหนือจากการใช้ประโยชน์แล้ว ดังนั้นเมื่อสิ้นสุดระยะเวลาการเช่าแล้ว

---

[1] "ธุรกิจลิสซิ่งเอาให้แน่ระหว่างคุมกำเนิดกับส่งเสริม", มาตุภูมิธุรกิจ (11-17 มีนาคม 2528) หน้า 10-11.

ส่วนใหญ่ต้องการเป็นเจ้าของทรัพย์สินนั้นเลย การทำสัญญาเช่าแบบลิสซิ่งจึงต้องทำเป็น 2 ส่วน คือ สัญญาเช่าหลัก ซึ่งจะระบุถึงรายละเอียดและข้อตกลงการเช่าระหว่างผู้ให้เช่าและผู้เช่า และบันทึกต่อท้ายสัญญาเช่าหลัก ซึ่งระบุถึงข้อตกลงและเงื่อนไขในการต่ออายุการเช่าหรือซื้อขายทรัพย์สินนั้นเมื่อหมดสัญญาเช่าแล้ว

ธุรกิจลิสซิ่งในประเทศไทยที่จะกล่าวถึงในวิทยานิพนธ์นี้ จะทำการศึกษาเฉพาะธุรกิจลิสซิ่งที่ให้บริการด้านเครื่องจักรอุปกรณ์แก่ผู้ประกอบกิจการธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางเป็นสำคัญ โดยที่ผู้ประกอบการธุรกิจลิสซิ่งมิได้เป็นผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ให้เช่า เพียงแต่เป็นตัวกลางที่จะทำให้ผู้เช่าได้ใช้เครื่องจักรอุปกรณ์ที่ต้องการโดยไม่ต้องลงทุนซื้อด้วยเงินจำนวนสูง และผู้ผลิตหรือผู้แทนจำหน่ายสามารถจำหน่ายสินค้าของตนได้

การเสียภาษีจากการดำเนินงาน

ดังได้กล่าวแล้วว่าธุรกิจลิสซิ่งไม่ถูกจัดว่าเป็นสถาบันการเงิน และไม่มีกฎหมายพิเศษหรือการสนับสนุนใดจากทางรัฐบาล มีฐานะเป็นเพียงบริษัทที่ประกอบธุรกิจธรรมดา ธุรกิจลิสซิ่งมีรายได้จากการดำเนินงานในรูปของ "ค่าเช่า" ซึ่งได้รับเป็นงวด ช่วงระยะเวลาของแต่ละงวดแล้วแต่จะตกลงกัน โดยปกติงวดละหนึ่งเดือน ธุรกิจลิสซิ่งจะต้องเสียภาษีแก่รัฐบาลเนื่องจากมีรายได้เช่นเดียวกับบริษัททั่วไป ดังนี้

1. ภาษีเงินได้ - จำนวนร้อยละ 30 ของกำไรสุทธิ สำหรับบริษัทที่จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

- จำนวนร้อยละ 40 ของกำไรสุทธิ สำหรับบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนกับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย[1]

2. ค่าเช่ารับ จะต้องเสียภาษีการค้าอัตราร้อยละ 2.5 ของค่าเช่ารับทั้งจำนวนรวมกับภาษีเทศบาลอีกร้อยละ 10 ของภาษีการค้า รวมเป็นร้อยละ 2.75 ทั้งนี้เนื่องจากประกอบการให้เช่าทรัพย์สินที่มิใช่อสังหาริมทรัพย์ประเภทการค้าที่ 5 ของบัญชีอัตราภาษีการค้าที่กำหนดในประมวลรัษฎากร

3. การนำเข้า เมื่อนำเครื่องจักรอุปกรณ์เข้ามาในประเทศเพื่อให้ผู้เช่าเช่าตามที่ต้องการนั้น จะต้องเสียภาษีขาเข้าเครื่องจักรร้อยละ 10 ภาษีการค้าและภาษีเทศบาลร้อยละ 3.3 และกำไรมาตรฐานอีกร้อยละ 16

[1] เท่ากับร้อยละ 35 ของกำไรสุทธิ ตั้งแต่ 1 มกราคม 2529

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน

ถึงแม้ว่าจะมีการดำเนินธุรกิจลิสซิ่งในประเทศไทยเป็นเวลาหลายปีแล้ว นับตั้งแต่บริษัทไทยโอเรียนท์ฯ ได้เปิดดำเนินการในปี 2521 จนถึงปัจจุบัน ธุรกิจลิสซิ่งก็ยังไม่เป็นที่รู้จักในกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจและอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลาง ซึ่งจะเป็นกลุ่มที่จะได้รับประโยชน์จากการเช่าแบบลิสซิ่งอย่างมาก และในหมู่ประชาชนทั่ว ๆ ไป การดำเนินธุรกิจลิสซิ่งในต่างประเทศหลายประเทศได้มีการช่วยเหลือและสนับสนุนจากรัฐบาลอย่างจริงจัง ทำให้ธุรกิจลิสซิ่งเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาธุรกิจและอุตสาหกรรมภายในประเทศ ในประเทศไทยหน่วยงานของรัฐหน่วยงานแรกที่ให้ความสนใจแก่ธุรกิจลิสซิ่ง คือ ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้มีการศึกษาและติดตามผลการดำเนินงานอย่างจริงจังนับตั้งแต่ปี 2527 เป็นต้นมา และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐก็ได้ให้ความสนใจแก่ธุรกิจลิสซิ่งมากขึ้นเป็นลำดับ และมีการประสานงานร่วมกัน เช่น กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ คณะกรรมการกฤษฎีกา คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เป็นต้น เพื่อศึกษาถึงการดำเนินงาน ปัญหาอุปสรรค และแนวทางการแก้ไข การดำเนินงานของธุรกิจลิสซิ่งมีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ด้านภาษี

1.1 ภาษีการค้า ค่าเช่ารับที่ได้จากการประกอบธุรกิจลิสซิ่งต้องเสียภาษีการค้าและภาษีเทศบาลรวมกันในอัตราร้อยละ 2.75 ของค่าเช่ารับทั้งจำนวน ซึ่งค่าเช่ารับทั้งจำนวนนั้นจะประกอบด้วยต้นทุนของทรัพย์สินที่ให้เช่าส่วนหนึ่งและอีกส่วนหนึ่งเท่านั้นที่เป็นรายได้ดอกเบี้ย ซึ่งควรจะเสียภาษีเฉพาะส่วนที่เป็นรายได้ดอกเบี้ยเท่านั้น เช่นเดียวกับผู้ประกอบการบางประเภท เช่น ธนาคารพาณิชย์ซึ่งเสียภาษีการค้าและภาษีเทศบาลในอัตราเดียวกัน (เดิมร้อยละ 2.75 ปัจจุบันเท่ากับร้อยละ 3.3) เฉพาะรายได้ส่วนที่เป็นดอกเบี้ยเท่านั้น (ตามประเภทการค้าที่ 12 ของบัญชีอัตราภาษีการค้า)

การที่ต้องเสียภาษีการค้าในอัตราที่สูงนี้ มีผลทำให้ต้นทุนในการให้เช่าสูงไปด้วยเพราะภาระภาษีถูกผลักไปให้ผู้เช่าโดยรวมอยู่ในค่าเช่าทำให้ค่าเช่าสูงขึ้น ทำให้การเช่าทรัพย์สินไม่เป็นที่จูงใจ โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับสถาบันการเงินหรือธนาคารพาณิชย์

1.2 อากรขาเข้าและภาษีการค้าเครื่องจักรที่นำเข้า

1.2.1 กรณีการนำเข้าเครื่องจักรสำหรับกิจการทั่วไป โดยทั่วไปจะต้องเสียภาษีขาเข้า 10% ภาษีการค้า 3.3% รวมทั้งกำไรมาตรฐานอีก 16% ทั้งที่ยังไม่มีรายได้เกิดขึ้นเพราะถูกพิจารณาว่าการนำเครื่องจักรเข้ามาจะต้องก่อให้เกิดรายได้

จะเห็นได้ว่าบริษัทลิสซิ่งถูกเก็บภาษีซ้ำซ้อน ทำให้ต้องนำภาษีที่ต้องเสียมารวมเป็นต้นทุนของเครื่องจักรด้วย จึงทำให้ค่าเช่ารวมมีจำนวนสูงมากขึ้น ลำบากต่อการแข่งขันกับแหล่งเงินทุนประเภทอื่น ๆ

1.2.2 กรณีการนำเครื่องจักรเข้าสำหรับผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (BOI) และผู้ประกอบการที่มีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแบบ รง.4 ผู้ประกอบการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนถ้านำเครื่องจักรเข้ามาลงทุนจะได้รับการยกเว้นไม่ต้องชำระอากรขาเข้าและภาษีการค้า หรือผู้ประกอบการที่มีใบอนุญาตประกอบกิจการโรงงานแบบ รง.4 ก็เช่นกันจะได้รับยกเว้นภาษีการค้าเครื่องจักรที่นำเข้าเพื่อใช้ประโยชน์ในการผลิต แต่ถ้าทั้ง 2 กรณีทำการเช่าแบบลิสซิ่ง และต้องนำเครื่องจักรเข้ามาโดยบริษัทลิสซิ่ง จะไม่ได้รับการยกเว้นดังกล่าว

ดังนั้นถ้าผู้ประกอบการทั้งสองประเภทมาใช้บริการลิสซิ่งจะทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงขึ้น ทำให้การเช่าแบบลิสซิ่งไม่ได้รับความสนใจเท่าที่ควร

1.3 ภาษีการขายทรัพย์สิน ในทางปฏิบัติเมื่อหมดระยะเวลาตามสัญญาให้เช่าทรัพย์สินแล้วก็จะมีการซื้อขายทรัพย์สินเกิดขึ้น ซึ่งสัญญาจะทำคราวเดียวกันกับสัญญาเช่า ในสัญญาซื้อขายทรัพย์สินนั้น ผู้ให้เช่าและผู้เช่าจะตกลงซื้อขายกันในราคาตามบัญชี ซึ่งกรมสรรพากรจะไม่ยอมรับราคาที่ตกลงซื้อขายกัน แต่จะประเมินราคาใหม่และเรียกเก็บภาษีตามราคาประเมิน ทำให้ผู้ให้เช่าต้องรับภาระเสียภาษีเพิ่มอีก ในกรณีที่ราคาประเมินสูงกว่าราคาซื้อขายกัน

1.4 การคำนวณค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน ตามประมวลรัษฎากร กำหนดให้หักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน ซึ่งโดยสภาพของทรัพย์สินนั้นลึกหรอหรือเสื่อมราคาได้ นอกจากที่ดินและสินค้าในอัตราร้อยละ 20 หรือภายใน 5 ปี ทำให้บริษัทลิสซิ่งซึ่งเป็นผู้ให้เช่ามีฐานะเป็นเจ้าของทรัพย์สินต้องหักค่าเสื่อมราคาของทรัพย์สินที่ให้เช่าภายใน 5 ปี แต่ในทางปฏิบัติสัญญาเช่าส่วนใหญ่มักมีระยะเวลาต่ำกว่า 5 ปี ทำให้บริษัทลิสซิ่งไม่สามารถหักค่าเสื่อมราคาทรัพย์สินได้ตามระยะเวลาที่แท้จริง และต้องยอมเสียประโยชน์จากการหักค่าเสื่อมราคาส่วนที่เหลือ

2. การแข่งขันกับสถาบันการเงิน โดยเฉพาะธุรกิจเช่าซื้อหรือผ่อนชำระที่ประกอบกิจการโดยบริษัทเงินทุนและบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งเป็นที่รู้จักและคุ้นเคยมากกว่า รวมทั้งต้นทุนของเงินทุนซึ่งต่ำกว่า เพราะธุรกิจเหล่านั้นสามารถระดมเงินทุนจากประชาชนทั่วไปได้ แต่ธุรกิจลิสซิ่งไม่สามารถทำได้ ทำให้ต้นทุนในการประกอบการสูงกว่า

3. นโยบายของรัฐบาล ในปัจจุบันยอบเขตการควบคุมของรัฐบาลมีเพียงในลักษณะของธุรกิจการเช่าโดยทั่วไป รัฐบาลยังไม่มีนโยบายแน่นอนว่าจะควบคุมหรือส่งเสริม เพราะเป็นธุรกิจใหม่ที่ไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายนัก ผู้ที่จะดำเนินการธุรกิจนี้ยังไม่แน่ใจในนโยบายของรัฐบาลว่าจะเป็นอย่างไร ทำให้ในทางปฏิบัติมีผู้ยอจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทลิสซิ่งกันมาก แต่ไม่ได้ทำธุรกิจลิสซิ่งอย่างแท้จริง เพราะต้องการดูท่าทีของรัฐบาลต่อไป

4. กฎหมาย เพราะรัฐบาลยังไม่มีนโยบายที่แน่ชัด การควบคุมต่าง ๆ ยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่จะรองรับจึงยังไม่เกิดขึ้นในแง่ของกฎหมายธุรกิจลิสซิ่งจัดเป็นเพียงการเช่าประเภทหนึ่งตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เท่านั้น จึงทำให้เกิดปัญหาด้านภาษีที่ซ้ำซ้อนเมื่อเทียบกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งมีกฎหมายส่งเสริมธุรกิจนี้โดยตรง

<u>การยื่นคำร้องของบริษัทลิสซิ่ง</u>

เนื่องจากการดำเนินงานของธุรกิจลิสซิ่งต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย ทำให้ธุรกิจนี้ไม่เจริญเติบโตเท่าที่ควร บริษัทไทยโอเรียนทัลลิสซิ่ง ซึ่งเป็นผู้บุกเบิกธุรกิจประเภทนี้เป็นบริษัทแรกในประเทศไทย ได้ยื่นคำร้องต่อกระทรวงการคลัง เมื่อปี 2522 ขอให้ทางการพิจารณาแก้ปัญหาข้อจำกัดการดำเนินงานของธุรกิจลิสซิ่งโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาษีการค้า และสิทธิยกเว้นอากรขาเข้า ดังนี้

1. ขอให้เรียกเก็บภาษีการค้าค่าเช่าเฉพาะส่วนที่เป็นรายได้ดอกเบี้ย โดยหักส่วนที่เป็นต้นทุนเครื่องจักรออกจากค่าเช่ารับเช่นเดียวกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่นที่เสียภาษีการค้าเฉพาะส่วนที่เป็นรายได้ดอกเบี้ยรับสุทธิ

2. ในกรณีที่เป็นบริษัทนำเครื่องจักรเข้ามาให้เช่าแก่บริษัทที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน หรือแก่โรงงานอุตสาหกรรมที่มีใบอนุญาต รง.4 ก็ให้ได้รับการยกเว้นภาษีอากรและภาษีการค้าตามสิทธิที่ควรจะได้รับเสมือนผู้เช่านำเครื่องจักรนั้นเข้ามาด้วยตนเอง

หากต้องเสียภาษีอากรดังกล่าวแล้วจะทำให้การเช่าแบบลิสซิ่งมีอัตราค่าเช่าสูงกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับสถาบันการเงินอื่นและถ้าได้รับการยกเว้นก็จะช่วยให้กิจการธุรกิจลิสซิ่งขยายตัวได้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นผลให้กิจการอุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมในประเทศเจริญก้าวหน้าทันสมัยได้รวดเร็วยิ่งขึ้น

หอสมุดกลาง สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพิจารณาจากหน่วยงานของรัฐ

เมื่อ 3 เมษายน 2524 คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้พิจารณาเห็นว่า[1] กิจการให้เช่าแบบลิสซิ่งเป็นกิจการที่สำคัญและเป็นประโยชน์ในด้านเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้มีมติอนุมัติให้กิจการให้เช่าแบบลิสซิ่งเป็นกิจการที่อยู่ในข่ายได้รับการส่งเสริมโดยกำหนดให้มียอดเงินทุนจดทะเบียนชำระเต็มมูลค่าไม่น้อยกว่า 30 ล้านบาท ไม่รวมค่าที่ดินและทุนหมุนเวียน และมีเงื่อนไขว่าจะต้องมีผู้ถือหุ้นสัญชาติไทยไม่น้อยกว่าร้อยละ 60.0 ของทุนจดทะเบียน และจะไม่ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับสิทธิประโยชน์ที่ให้แก่ผู้ได้รับการส่งเสริมในกิจการนี้ คือ

1. ได้รับการยกเว้นอากรขาเข้าและ/หรือภาษีการค้าสำหรับเครื่องจักรที่คณะกรรมการอนุมัติให้นำเข้ามาให้เช่าแก่ผู้ได้รับการส่งเสริม ซึ่งได้รับสิทธิและประโยชน์ด้านภาษีอากรสำหรับเครื่องจักรนั้นอยู่แล้ว หรือแก่ผู้ลงทุนขยายย่อมหรือขยายกลางที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบ

2. ได้รับลดหย่อนภาษีการค้าสำหรับรายรับจากการให้เช่าเครื่องจักรที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบตามสัญญาเช่าเครื่องจักรที่คณะกรรมการเห็นชอบ

อนึ่ง สำหรับในเรื่องรายละเอียดเกี่ยวกับการออกประกาศกระทรวงการคลังยกเว้นอากรขาเข้าเครื่องจักร และในการออกพระราชกฤษฎีกายกเว้นภาษีการค้าเครื่องจักรและลดหย่อนภาษีการค้ารายรับจากการให้เช่านั้น คณะกรรมการฯ ได้มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาหารือและประสานงานกับหน่วยราชการที่เกี่ยวข้องต่อไป

รัฐบาลได้ให้ความสนใจและให้ความสำคัญแก่ธุรกิจลิสซิ่งมากขึ้นเป็นลำดับด้วยเล็งเห็นถึงบทบาทที่สำคัญของธุรกิจลิสซิ่งที่จะมีผลต่อภาวะการเงิน การอุตสาหกรรม การพาณิชยกรรม ปัจจุบันมีผู้สนใจที่จะดำเนินการธุรกิจลิสซิ่งมากขึ้น ทั้งที่ยังไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับที่แน่นอน แต่ธุรกิจนี้ก็ได้รับความสนใจมากขึ้นทั้งจากผู้จะประกอบการและผู้รับบริการจำเป็นอยู่เองที่ทางการจะต้องรีบเข้ามาเกี่ยวข้องเพื่อให้ธุรกิจนี้มีระบบและเป็นประโยชน์อย่างแท้จริง ด้วยความรอบคอบและรัดกุมพิจารณาทั้งผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้น ถ้าปล่อยให้ดำเนินการอย่างอิสระ โดยไม่รีบเข้ามาจัดระบบแล้ว อาจจะเกิดสภาวะเช่นเดียวกับบริษัทเงินทุนซึ่งประกอบการอย่างอิสระเป็นเวลานานกว่าจะมีการร่างกฎหมายขึ้นใช้บังคับ หรือในกรณีการเช่าซื้อที่ปล่อยให้เติบโตอย่างมาก แล้วค่อยทำพระราชบัญญัติตามมาภายหลัง

---

[1] ปราณี สีลาขีวสิทธิ์ และคณะ หน้า 44.

ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับธุรกิจลิสซิ่ง

ปัจจุบันคณะกรรมการกฤษฎีกา กระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ กำลังร่วมกันร่างกฎหมายลิสซิ่งอยู่ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้รับหลักการที่จะให้มีกฎหมายลิสซิ่งขึ้นโดยรวมไว้ในฉบับเดียวกับกฎหมายเช่าซื้อหรือโดยตรากฎหมายลิสซิ่งโดยเฉพาะ ในเรื่องนี้ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ชี้ให้เห็นถึงข้อควรคำนึงเกี่ยวกับกฎหมายและกฎระเบียบเกี่ยวกับธุรกิจลิสซิ่งในประเทศไทย ดังต่อไปนี้

1. คำจำกัดความ เนื่องจากลิสซิ่งเป็นธุรกิจการจัดหาเงินทุนเพื่อซื้อทรัพย์สินที่คล้ายคลึงกับการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ แต่ในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายฉบับใดกำหนดคำจำกัดความของลิสซิ่ง ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ให้เช่าของผู้ให้เช่า (Lessor) ผู้ให้เช่าในกรณีลิสซิ่งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยิ่งกว่าผู้ขายและผู้ให้เช่าในกรณีของการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อ และเพื่อให้ทางการสามารถกำกับควบคุมการให้เช่าแบบลิสซิ่งในลักษณะที่แตกต่างจากการควบคุมการขายผ่อนชำระและการเช่าซื้อได้ด้วย จึงจำเป็นต้องกำหนดคำจำกัดความของลิสซิ่งไว้ในกฎหมายลิสซิ่ง

2. การขออนุญาต ควรกำหนดให้การประกอบธุรกิจลิสซิ่งต้องได้รับอนุญาตจากกระทรวงการคลังและกระทรวงพาณิชย์ตามกฎหมายลิสซิ่ง โดยในการยื่นขออนุญาตประกอบธุรกิจ ผู้ขออนุญาตต้องยื่นเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณาอนุญาตดังต่อไปนี้

- รายงานการศึกษาความเหมาะสม (feasibility study) ของการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง
- แผนการจัดหาเงินทุน
- การคาดการณ์ฐานะการเงินในระยะ 3 ปีแรกที่เริ่มดำเนินการ
- แนวการจัดหารวมทั้งคุณสมบัติของผู้ชำนาญการเฉพาะที่จำเป็น คือ ผู้ชำนาญการด้านลิสซิ่ง นักบัญชี และนักกฎหมาย
- การว่าจ้างบุคคลต่างชาติ หรือจำนวนผู้บริหารจากฝ่ายผู้ร่วมทุนต่างประเทศ
- สถานที่ตั้งประกอบการ

สำหรับบริษัทลิสซิ่งที่ดำเนินการอยู่ก่อนกฎหมายใช้บังคับต้องขออนุญาตตามกฎหมายลิสซิ่งภายใน 6 เดือนนับจากวันที่กฎหมายใช้บังคับ

3. สินค้าที่อนุญาตให้ทำลิ่งซึ่ง และการรับประโยชน์ทางภาษีอากร ตามหลักการเดิมที่กระทรวงการคลังและคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ตกลงกันไว้ เครื่องจักรที่จะได้รับประโยชน์ทางภาษีอากร (การยกเว้นอากรขาเข้าและภาษีการค้า เครื่องจักร รวมทั้งการลดหย่อนภาษีการค้าค่าเช่า) ต้องเป็นเครื่องจักรที่ผู้ได้รับการส่งเสริมฯ นำเข้า และเครื่องจักรประเภทที่คณะกรรมการส่งเสริมฯ เห็นสมควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมและขนาดกลางนำเข้าเป็นราย ๆ ไป

สำหรับประเภทสินค้าที่ควรให้การส่งเสริมให้ได้รับประโยชน์ทางภาษีอากรจากทางการนี้ เห็นว่าควรกำหนดประเภทเครื่องจักรในลักษณะครอบคลุมทั่วไป ไม่ควรจำกัดเพราะเครื่องจักรที่ได้รับการส่งเสริมจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และควรกำหนดให้ชัดเจนไว้ในกฎหมายหรือในประกาศที่ออกตามกฎหมายเพื่อมิให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบที่เครื่องจักรประเภทเดียวกันได้รับประโยชน์ทางภาษีอากรต่างกัน และเพื่อให้การกำกับควบคุมการให้ประโยชน์ทางภาษีอากรเป็นไปโดยรัดกุมรอบคอบ สำหรับประเภทเครื่องจักรที่อนุญาตให้เช่าแบบลิ่งซึ่งและได้รับประโยชน์ทางภาษีอากรนั้น เห็นว่าควรเป็นเครื่องจักรอุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และภาคเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศและเป็นเครื่องจักรที่ยังไม่สามารถผลิตได้ในประเทศ เกี่ยวกับรายละเอียดประเภทเครื่องจักรที่สมควรส่งเสริมควรมีการปรึกษาหารือกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กระทรวงอุตสาหกรรม คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และธนาคารแห่งประเทศไทย เป็นต้น

4. สถานะของบริษัทลิ่งซึ่งและการระดมเงินทุน

4.1 ควรให้บริษัทลิ่งซึ่งมีฐานเงินทุนส่วนของผู้ถือหุ้นค่อนข้างสูง เพราะลิ่งซึ่งเป็นธุรกิจที่มีเทคนิคการดำเนินการค่อนข้างยุ่งยากสลับซับซ้อน (technically sophisticated) มีความเสี่ยงภัยสูง และต้องการความชำนาญเฉพาะอย่าง ตามหลักการเดิมของกระทรวงการคลังและคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนได้ตกลงกันให้ต้องมีทุนจดทะเบียนไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท เกี่ยวกับเรื่องนี้เห็นว่าเงินทุนขั้นต่ำที่กำหนดไว้ดังกล่าวเหมาะสมดีแล้ว เพราะเท่ากับเงินทุนจดทะเบียนของบริษัทเครดิตฟองซิเอร์ ซึ่งอำนวยบริการด้าน medium-term financing เช่นเดียวกัน ทั้งนี้ควรกำหนดให้บริษัทลิ่งซึ่งมีเงินทุนชำระแล้วหรือเงินกองทุนไม่ต่ำกว่า 30 ล้านบาท ภายในระยะเวลา 3 ปี และควรห้ามไม่ให้บริษัทลิ่งซึ่งระดมเงินทุนจากประชาชนในรูปของเงินฝาก หรือเงินกู้ยืมในรูปของตั๋วสัญญาใช้เงิน

4.2 ไม่ควรอนุญาตให้บริษัทลิสซิ่งประกอบธุรกิจทางด้านการเงินใด ๆ เช่น การให้กู้ยืมเงินและการค้ำประกัน เป็นต้น ควรให้บริษัทลิสซิ่งซึ่งมุ่งความชำนาญเฉพาะหรือ อีกนัยหนึ่ง บริษัทลิสซิ่งซึ่งควรมีฐานะเป็น non-financial institution

4.3 ควรให้บริษัทลิสซิ่งระดมเงินทุนโดยจัดหาเงินทุนด้วยการกู้ยืมจากสถาบันการเงิน รวมทั้งบริษัทประกันภัยซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนระยะปานกลาง และการออกหุ้นกู้ ทั้งนี้โดยกำหนดให้บริษัทลิสซิ่งซึ่งต้องเป็นบริษัทจดทะเบียนไว้กับตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หรือเป็นบริษัทมหาชนภายในระยะเวลาที่กำหนด สำหรับแหล่งเงินทุนระยะสั้น ควรเป็นวิธีกู้ยืมเงินหรือการออกตั๋วสัญญาใช้เงินขายลดให้กับธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ

อย่างไรก็ดี ในระยะเริ่มแรกเพื่อเป็นการสนับสนุนกิจการลิสซิ่ง อาจผ่อนผันให้กู้ยืมเงินจากเอกชนโดยเฉพาะจากนิติบุคคลขนาดใหญ่ได้ และเมื่อกิจการลิสซิ่งเป็นปึกแผ่นแล้ว จึงควรจำกัดการกู้ยืมจากเอกชนขึ้นตามลำดับ

5. สาระสำคัญในสัญญาเช่า ควรกำหนดให้สัญญาการให้เช่าแบบลิสซิ่งมีประเด็นดังต่อไปนี้

5.1 จำนวนค่าเช่าเรียกเก็บ การจ่ายค่าเช่า เงินเรียกเก็บครั้งแรก (initial payment) (เงินเรียกเก็บครั้งแรกนี้บริษัทลิสซิ่งต้องจ่ายคืนให้ผู้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า หรือหักกลบลบกันกับราคาขายทรัพย์สิน)

5.2 ควรกำหนดระยะเวลาการเช่าไว้ไม่ให้ต่ำกว่า 3 ปี หรือไม่ต่ำกว่าสัดส่วนของอายุการใช้งานของเครื่องจักรที่กำหนด เช่น ร้อยละ 90.0 ของอายุการใช้งาน เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการผ่อนคลายภาระการจ่ายค่าเช่าของผู้เช่า และเพื่อให้ลิสซิ่งเป็น capital financing ไม่ใช่ consumer financing ดังในกรณีของการเช่าซื้อ

5.3 สัญญาเช่าควรมีข้อกำหนดไม่ให้ผู้เช่ายกเลิกสัญญาเช่าฝ่ายเดียว

5.4 ผู้เช่าต้องประกันภัยทรัพย์สินที่เช่า

5.5 ผู้เช่ามีหน้าที่ต้องบำรุงรักษา ซ่อมแซม จัดหาชิ้นส่วนทดแทนส่วนที่ชำรุดเสียหาย

5.6 ผู้เช่าต้องไม่เคลื่อนย้ายเครื่องจักรที่เช่าก่อนได้รับอนุญาตจากผู้ให้เช่า หรือนำไปใช้เป็นหลักทรัพย์ค้ำประกันหนี้

5.7 บริษัทลิสซิ่งสามารถยึดทรัพย์สินคืนจากผู้เช่าได้ในกรณีที่ผู้เช่าล้มละลาย หรือไม่สามารถชำระหนี้ค่าเช่าตามระยะเวลาที่กำหนด

การมีข้อกำหนดในข้อ (5.4)-(5.7) ก็เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการของธุรกิจลิสซิ่ง กล่าวคือ บริษัทลิสซิ่งเป็นเจ้าของเครื่องจักรที่ให้เช่า ผู้เช่าซึ่งเป็นผู้ใช้เครื่องจักร จึงมีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาเครื่องจักรให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมตลอดอายุสัญญาเช่า

5.8 เมื่อสิ้นสุดสัญญาเช่า ให้ผู้เช่าขอซื้อเครื่องจักรจากบริษัทลิสซิ่งหรือขอต่ออายุการเช่า หรือเลิกสัญญาเช่า อย่างหนึ่งอย่างใดได้ ในกรณีที่บริษัทลิสซิ่งขายเครื่องจักรให้แก่ผู้เช่า ราคาขาย (residual value) ต้องเป็นราคาที่เป็นธรรม (fair market value)

6. การกำหนดค่าเช่า

6.1 ค่าเช่าควรเท่ากับส่วนที่เป็นต้นทุนเครื่องจักรที่ให้เช่าบวกด้วยดอกเบี้ย สำหรับต้นทุนเครื่องจักรควรให้คำนวณจากราคาที่นำเข้า หรือราคาจากโรงงานบวกด้วยค่าใช้จ่ายต่าง ๆ

6.2 ค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ย โดยทั่วไปควรเป็นอัตราตายตัว แต่อย่างไรก็ตาม ในหลายประเทศ เช่น ในสาธารณรัฐเกาหลีและอินโดนีเซีย การระดมเงินทุนระยะปานกลางในอัตราดอกเบี้ยตายตัวกระทำได้ยาก กฎหมายในประเทศดังกล่าวจึงกำหนดให้บริษัทลิสซิ่งกำหนดค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ยแบบลอยตัว โดยผูกไว้กับ official prime rate หรือต้นทุนเงินกู้ยืม เพื่อลดความเสี่ยงภัยของบริษัทลิสซิ่งในด้าน funding risk และเพื่อคุ้มครองผู้เช่ามิให้บริษัทลิสซิ่งคิดดอกเบี้ยในอัตราที่เกินสมควรด้วย ควรกำหนดให้บริษัทลิสซิ่งซึ่งคิดค่าเช่าส่วนที่เป็นดอกเบี้ยโดยผูกไว้กับ prime rate

7. การลงบัญชีและการหักค่าเสื่อมราคา

7.1 ควรให้บริษัทลิสซิ่งลงรายการเครื่องจักรที่ให้เช่าเป็นสินทรัพย์ในงบการเงิน และเป็นผู้หักค่าเสื่อมราคา สำหรับผู้เช่าควรให้หักค่าเช่าเป็นรายจ่ายได้ทั้งจำนวน ทั้งนี้เครื่องจักรที่เช่าควรให้ลงรายการไว้ในหมายเหตุต่อท้ายงบการเงินด้วย

7.2 การหักค่าเสื่อมราคา กรมสรรพากรกำหนดให้หักภายใน 5 ปี และยอมให้หักค่าเสื่อมราคาแบบเร่งรัดได้อยู่แล้ว นอกจากนี้ในกรณีที่บริษัทลิสซิ่งขายเครื่องจักรให้แก่ผู้เช่าก่อนที่เครื่องจักรจะหักค่าเสื่อมราคาได้หมด ผู้เช่าหรือผู้ซื้อทรัพย์สินก็สามารถหักค่าเสื่อมราคาต่อไปได้

8. ผู้ประกอบการลิสซิ่ง

8.1 ควรส่งเสริมให้ผู้ประกอบการลิสซิ่งดำเนินกิจการในรูปของบริษัทร่วมทุนกับต่างประเทศ แต่ควรกำหนดอัตราส่วนผู้ถือหุ้นต่างประเทศไว้ด้วย เช่น ไม่เกินร้อยละ 40.0 การอนุญาตให้ต่างประเทศโดยเฉพาะสถาบันการเงินหรือบริษัทลิสซิ่งขนาดใหญ่ร่วมถือหุ้นด้วย เพื่อจะได้รับประโยชน์ในด้านเงินทุนจากต่างประเทศและการถ่ายทอดเทคโนโลยี่เกี่ยวกับการประกอบธุรกิจลิสซิ่ง เนื่องจากลิสซิ่งเป็นธุรกิจที่ต้องการใช้ความชำนาญเฉพาะอย่าง

8.2 ไม่ควรอนุญาตให้ธนาคารพาณิชย์ประกอบธุรกิจลิสซิ่งโดยตรง เพราะการประกอบธุรกิจลิสซิ่งอาจกระทบสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ ซึ่งเงินทุนส่วนใหญ่เป็นเงินฝากระยะสั้นจากประชาชน นอกจากนี้อาจมีปัญหาเกี่ยวกับมีสินทรัพย์ประจำเป็นจำนวนสูง เนื่องจากผู้เช่าไม่ชำระหนี้ หรือไม่ซื้อทรัพย์สินที่ให้เช่าเมื่อสิ้นสุดสัญญา แต่ไม่ห้ามธนาคารพาณิชย์เข้าร่วมทุนกับบริษัทลิสซิ่งต่างประเทศจัดตั้งบริษัทลิสซิ่ง เพื่อจะได้ประโยชน์ทั้งในด้านฐานลูกค้าเงินทุน และความชำนาญของบริษัทร่วมทุน

9. การกำกับควบคุม

9.1 ห้ามมิให้บริษัทลิสซิ่งให้เช่าแบบ sale and lease back เว้นแต่ในกรณีที่เป็นเครื่องจักรใหม่ และเจ้าของทรัพย์สินยังไม่ได้ใช้งานเครื่องจักรนั้นมาก่อน เพื่อป้องกันมิให้บริษัทลิสซิ่งซื้อเครื่องจักรที่ไม่มีราคาทางบัญชีแล้วมาให้เช่าต่อเพื่อประโยชน์ในการหักค่าเสื่อมราคาเป็นค่าใช้จ่าย

9.2 ในกรณีที่บริษัทลิสซิ่งให้เช่าเครื่องจักรแก่บุคคลที่ 3 มีจำนวนเกินร้อยละ 50.0 ของจำนวนเครื่องจักรที่ให้เช่าทั้งสิ้น ห้ามมิให้บริษัทลิสซิ่งนับการให้เช่าแก่บริษัทในเครือเป็นการให้เช่าแบบลิสซิ่ง ทั้งนี้เพื่อป้องกันมิให้มีการจัดตั้งบริษัทลิสซิ่งขึ้นในลักษณะ nominee company ของธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินอื่นเพื่อลงทุนใน fixed assets แทนบริษัทแม่หรือบริษัทในเครือ

9.3 ในระยะแรกอาจผ่อนผันให้บริษัทลิสซิ่งกู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกหรืออาจควบคุมในลักษณะผ่อนปรน เมื่อธุรกิจลิสซิ่งขยายตัวและมีการแข่งขันเพิ่มมากขึ้นแล้ว จึงอาจควบคุมอัตราส่วน debt/equity หรือ risk asset/equity ในลักษณะที่เข้มงวดขึ้น

9.4 ควรกำหนดให้บริษัทลิสซิ่งใช้วัสดุคงทนทำเครื่องหมายติดไว้กับเครื่องจักรที่ให้เช่า และห้ามมิให้ผู้เช่าเคลื่อนย้ายหรือทำลายเครื่องหมายดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อคุ้มครองกรรมสิทธิ์เครื่องจักรที่ให้เช่าของบริษัทลิสซิ่ง โดยเฉพาะในกรณีที่เครื่องจักรที่ให้เช่าประกอบ

ติดกับโครงสร้างส่วนที่ผู้เช่าเป็นเจ้าของ หรือเครื่องจักรที่ให้เช่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับเครื่องจักรอื่น ๆ ของผู้เช่า

9.5 ควรให้ประโยชน์ทางภาษีอากรแก่บริษัทลิสซิ่งดังนี้

9.5.1 บริษัทลิสซิ่งอาจโอนประโยชน์ทางภาษีอากรให้แก่ผู้เช่าในรูปของการลดค่าเช่าให้ต่ำลงได้

9.5.2 ในกรณีที่มีประมวลกฎหมายลิสซิ่งยืนยันการให้ประโยชน์ทางภาษีอากรเฉพาะเครื่องจักรที่ผู้เช่าได้รับประโยชน์ทางภาษีอากรจากคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนอยู่แล้วเท่านั้น ควรมีข้อกำหนดให้ทางการสามารถเรียกภาษีอากรคืนจากบริษัทลิสซิ่งได้ ในกรณีที่ผู้เช่าไม่ปฏิบัติตามเงื่อนไข (default) และบริษัทลิสซิ่งยึดเครื่องจักรคืน รวมทั้งกรณีบริษัทลิสซิ่งให้เช่าเครื่องจักรแก่ผู้เช่าอื่น ๆ ที่ไม่อยู่ในข่ายจะได้รับประโยชน์ทางภาษีอากร

9.6 ควรกำหนดให้บริษัทลิสซิ่งจัดส่งรายงานดังต่อไปนี้

9.6.1 งบทดลองเป็นรายไตรมาส และงบดุลกับงบกำไรขาดทุนทุกงวด 6 เดือน

9.6.2 รายงานเครื่องจักรที่ให้เช่าโดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อและประเภทธุรกิจของผู้เช่า ระยะเวลาการให้เช่า ต้นทุนทรัพย์สินที่ให้เช่า การจ่ายค่าเช่า จำนวนเงินเรียกเก็บครั้งแรก จำนวนค่าเช่าเรียกเก็บและการคำนวณค่าเช่า

9.6.3 รายงานการเปิดดำเนินการ การเปลี่ยนตัวเจ้าหน้าที่ระดับผู้บริหาร รวมทั้งการหยุดดำเนินกิจการ

9.7 ควรมีข้อกำหนดให้อำนาจเพิกถอนใบอนุญาตบริษัทลิสซิ่งกรณีที่มีการปฏิบัติฝ่าฝืนกฎหมายหรือคำสั่งอื่นใดของทางการ หรือกรณีที่ฐานะการเงินหรือการจัดการของบริษัทเสื่อมลง และไม่อยู่ในฐานะที่จะประกอบธุรกิจต่อไปได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย